

Aarhus Universitets Herbarium

Planterne i herbariet er en del af Science Museernes samlinger. Herbariet rummer mange videnskabeligt vigtige indsamlinger, og lige nu arbejdes der på at digitalisere indsamlingerne, så de kan blive frit tilgængelige for alle.

Plantesamlingen i Aarhus Universitets Herbarium er en del af Science Museernes samlinger på linje med de levende planter i væksthuse og de videnskabs- og medicinhistoriske samlinger på Steno Museet.

Hvad er et herbarium?

Et herbarium er en samling af pressede og tørrede planter til videnskabelig brug. Herbarier bliver brugt til forskning i bl.a. planternes evolution, systematik og anvendelse samt til dokumentation af deres udbredelse. En indsamling består dels af en presset og tørret plante, dels af en etiket, der fortæller, hvem der har samlet planten, hvor og hvornår det er gjort, hvad planten hedder samt eventuelt en beskrivelse af den del af planten, man ikke kan se på indsamlingen. Det kan være

højde, vækstform, farve eller hvad planten anvendes til.

Digitalisering af samlingerne

Meget forskning har brug for store datasæt, og herbarier verden over arbejder på

at gøre deres indsamlinger digitalt tilgængelige. Aarhus Universitets Herbarium har sin egen database med information om godt 150.000 indsamlinger. Database er offentlig tilgængelig på www.aubot.dk.

Typeindsamling af Passiflora subpurpurea. Typer er særligt vigtige indsamlinger, fordi de fastlægger brugen af de videnskabelige navne. I Aarhus Universitets Herbarium har vi 1952 typer. Foto B. Bergmann.

Aarhus Universitets Herbarium indeholder omkring 750.000 indsamlinger af pressede og tørrede planter, der er systematisk ordnet i reoler og fylder 9 km hylder. Foto: Birgitte Bergmann.

Ligesom mange andre herbarier verden over leverer herbariet data til GBIF (Global Biodiversity Facility). GBIF indeholder meget store datasæt fra hele verden og sigter mod at gøre alverdens informationer om biologisk mangfoldighed frit tilgængelige på nettet.

Den danske stat bevilgede i 2021 30 millioner kr. til et stort digitaliseringsprojekt ved navn DaSSCo (Danish system of Scientific Collections). Projektets formål er at gøre alle Danmarks naturhistoriske samlinger digitalt tilgængelige. Projektet omfatter alle genstande på Statens Natur-

historiske Museum i København, på Naturhistorisk Museum i Aarhus samt alle planteindsamlinger i Aarhus Universitets Herbarium.

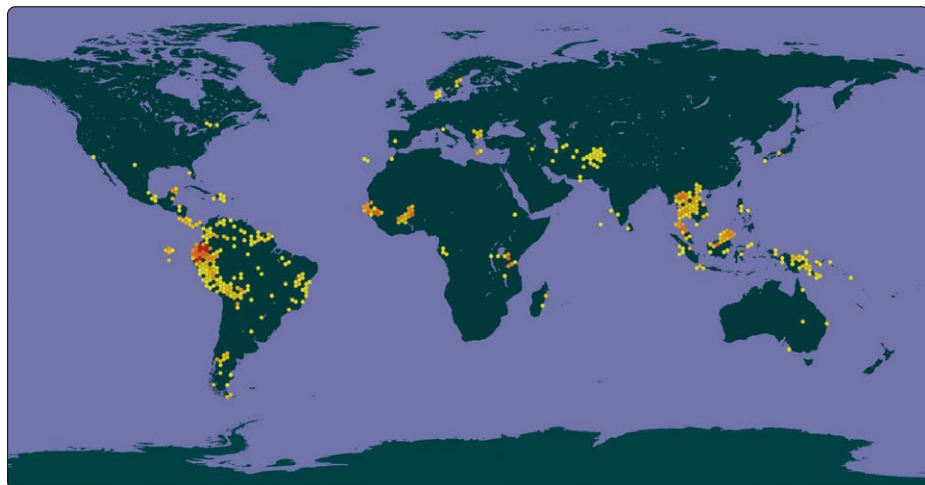
Man regner med, at der er 19 millioner genstande i alt. Genstandene omfatter dyr, planter, sten og mineraler fra hele verden.

Alle de digitaliserede data fra DaSSCo vil indgå i GBIF. På den måde får man et fantastisk datasæt, der kan få stor betydning for forskning blandt andet i at forstå mønstre og sammenhænge i den biologiske mangfoldighed. Derved vil det være muligt at lave bedre forudsigelser af klimaændringernes be-

tydning for flora og fauna, hvilket bl.a. kan bidrage til udvælgelse af beskyttede områder.

Særligt vigtige samlinger
Aarhus Universitets Herbarium er med sine 750.000 indsamlinger et mellemstort herbarium. Vores vigtigste samlinger er fra tropisk Sydamerika, Sydøstasien og Sahel. Vores samlinger fra Ecuador, Thailand og Burkina Faso er blandt de vigtigste i verden.

Planteindsamlingerne er kommet til herbariet på forskellige måder og fortæller herbariets historie. Herbariet blev grundlagt i 1963 af

Aarhus Universitets Herbarium leverer data til GBIF. På kortet ses data fra herbariet som prikker. Jo mørkere farven er jo flere data fra det pågældende område. Grafik: www.gbif.org.

professor Kai Larsen. Han blev ansat til at opbygge et Botanisk Institut og iværksætte undervisning i botanik på Aarhus Universitet. Indtil da skulle man til København, hvis man ville læse botanik. Kai Larsen skulle bruge et herbarium både til sin forskning og til sin undervisning og startede herbariet med en lille samling af danske planter i kælderens under Naturhistorisk Museum.

Kai Larsen var en mand med store visioner. Det var en tid, hvor man begyndte at få øjnene op for, at de tropiske skove var truede, og Kai Larsen kastede sig over arbejdet med at ind-

samle og beskrive den thailandske flora. Det blev starten på et samarbejde med thailandske botanikere og herbarier, der fortsætter den dag i dag, hvor professor Henrik Balslev har forsat Kai Larsens arbejde. Det har betydet, at herbariet i Aarhus har en meget stor og vigtig samling af thailandske planter.

I 1968 tog en gruppe biologistuderende med fragtskib til Ecuador. Ligesom Kai Larsen var det unge mænd med store visioner. De ville undersøge floraen i en anden del af verden. Blandt de unge studerende var Lauritz Holm-Nielsen, som senere blev rektor for

Aarhus Universitet. De biologistuderende samlede mange planter og fik opbygget et stort netværk i Ecuador. Deres rejse blev begyndelsen til et langt og tæt samarbejde med ecuadorianske botanikere, som stadig eksisterer i dag. Ligesom for Thailand har forskningssamarbejdet betydet, at herbariet har en samling af ecuadorianske planter i verdensklasse.

Forskere på arbejde i herbariet

Hvert år har herbariet besøg af forskere fra hele verden, der bruger indsamlingerne i forbindelse med deres botaniske arbejde.

De fire Aarhus-botanikere Henrik Balslev, Benjamin Øllgaard, Finn Borchsenius og Henrik B. Pedersen viser stolt deres respektive art frem. Yderst ses Pete Lowry og Carlos Rodrigues. Foto Birgitte Bergmann.

Pete Lowry fra Missouri Botanical Garden og Carlos Rodrigues fra New York Botanical Garden arbejder med vedbendfamilien (Araliaceae). Under deres studier

af herbariets samlinger fandt de 34 nye arter. Fire af arterne bliver opkaldt efter botanikere fra herbariet: *Sciadophyllum balslevii*, *Sciadophyllum oelgaardii*,

Sciadophyllum borchseniusii og *Sciadophyllum pedersenii*.

Birgitte Bergmann